

Helgonet Botvid tillbaka i centrum av vår historia

Ylva Eggehorn har läst *Botvid – den förste svensken* av Maja Hagerman



Sankt Botvid levde i Botkyrka, troligen på 1100-talet, och har gett namn åt både Botkyrka församling och kommun. Ylva Eggehorn har läst boken *Botvid – den förste svensken* av Maja Hagerman. Magnus Aronson & Natanael Gindemo



[Ylva Eggehorn](#)

FÖRFATTARE OCH RECENT

PUBLICERAD 2025-09-08 - 11:05 SENAST UPPDATERAD 2025-09-11 - 09:48

Botvid – den förste svensken

- **Författare:** Maja Hagerman
- **Förlag:** Norstedts (237 sidor)
- **Genre:** Historia



Botvid, bondsonen från Hammarby på Södertörn blev helgon, men ville hellre ha mössa än gloria. I boken *Botvid – den förste svensken* tecknar Maja Hagerman hans historia. Dagens recensent Ylva Eggehorn läser en "kunnig och rasande spännande bok".

En jordnära person som väckte uppseende i bygden; det sägs att han besökte sjuka (högst omanligt), skyddade utsatta, fick knivslagsmålen och blodshämnden att upphöra. På egen

bekostnad friköpte han sin fars träl. Inte nog med det. Han ville hjälpa trälen att återvända till sitt hemland och seglade med honom mot Gotland. När de missade skeppet som skulle tagit honom vidare, blev trälen misstänksam, tog Botvids yxa och dödade honom.

Botvid – ”den som är skyddad av skogen” – levde i början av 1100-talet.

En gång ska han ha fått frågan; varför går du så mycket i skogen? Och svarat: jag trampar upp stigarna, så att det blir lättare för andra att gå där.

Maja Hagerman har nu skrivit en kunnig och rasande spännande bok om ett helgon som en gång var en av Sveriges ”skyddspatroner”, känd genom tusentals bilder och skulpturer i svenska kyrkor, som har gett namn åt kyrkan vid E4:an där trafiken dundrar förbi på väg mot Stockholm, och till hela Botkyrka kommun där han finns avbildad på kommunens logga med yxan (martyrskapet) i ena handen.

I den andra håller han en fisk.

Botvidslegenden får kropp. Den lyfts ur glömskan och talar till oss, själva marken talar.

Ylva Eggehorn

Den handlar om en polemisk höjdpunkt i Botvidslegenden: Botvid är ute med sina vänner och fiskar, de är på väg att ta upp en stor fångst. En bonde i närheten vill hindra dem; det här är mina fiskevatten! Botvid svarar – det är Gud som skapat fiskarna och de tillhör alla. Men han ger sig iväg för att inte väcka strid. Då följer hela fiskstimmet efter Botvids båtar! De drar upp fisken nära Hammarbygårdens ägor och får så mycket att de knappt klarar att ta hand om det, Botvid ropar till den förbluffade bonden: ”Det är som jag säger, fiskarna tillhör alla, välkommen att komma hit och ta vad du vill ha, det räcker och blir över till alla!”

Allemansrätten är bekräftad och etablerad i den här berättelsen, i strid med krav på territorialrättigheter som ofta ledde till konflikter och lämnade fattiga utanför.

Är det bara en tillfällighet att den kulturkanon som nyligen presenterats avslutas med just allemansrätten som en svensk kulturskatt? Utan att Botvids namn nämns i sammanhanget?

Maja Hagerman går i Botvids spår för att återskapa Botvids betydelse. Hon har spårat upp dokument, skriftfynd och bortglömda indicier, men börjar med ett stort kapitel som utgår från marken – jorden, skogen, gravkullarna och sjöarna där Botvid levde. Hon läser dem som ingen annan historiker jag känner. Botvidslegenden får kropp. Den lyfts ur glömskan och talar till oss, själva marken talar.

Och kanske var det just detta som väckte ett nytt intresse för Botvid, för bara några år sedan, när enorma stenmassor vräktes ut på marken framför Botkyrka kyrka, så att den inte längre var synlig för bilisterna. Ett stort projekt hade påbörjats, med Skanska, Botkyrka kommun och Svenska kyrkan involverade.

Här skulle byggas bostäder, företagslokaler och en shoppinggalleria. Stora pengar stod på spel. Media hakade på och ställde frågor till kommunledningen om saken. "Botvid? Om jag vet vem han är? Jag får nog lov att gå hem och läsa på Nej, jag har nog inte riktigt koll på...."

Bygget blåstes av och stenmassorna fraktades bort när den pinsamma sanningen avslöjades: ingen visste vad det var som var så särskilt med minnet av den här personen.

Maja Hagerman stannar inte där. Hennes text växer till en häpnadsväckande rundmålning av tidig svensk historia med Botvid i fokus som "den förste svensken". Hon tänker fritt, reflekterar över vår egen tids kamp med minnet och glömskan – och hittar något omistligt; Botvid blir den samlande gestalten när Svea rike långsamt och vacklande uppstår efter konflikter mellan olika landsändar och folk. Ingen krigarkonung, direkt. En

man som imponerar och griper genom att trampa upp stigarna, så att andra kan gå där. Detsamma gör Maja Hagerman. Boken innehåller också en unik samling vackra foton kring Botvids person, av fotografen Claes Gabrielsson.